

**Синиця В. А.**

аспірант

Київський національний університет технологій та дизайну

## **КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ, ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СВІТУ**

Креативні індустрії стали життєво важливою силою у прискоренні людського розвитку. Вони дають людям можливість взяти на себе відповідальність за власний розвиток і стимулюють інновації, які можуть сприяти інклюзивному сталому зростанню. Згідно Закону України «Про культуру», «креативні індустрії — види економічної діяльності, метою яких є створення доданої вартості і робочих місць через культурне (мистецьке) та/або креативне вираження»[1].

В останнє десятиліття тлумачення визначення «креативних індустрій» було загадковим і провокаційним питанням. Критерії бачень і розумінь, що розходяться, для проведення ліній цієї заплутаної концепції, породили значну невизначеність у тлумаченні даного визначення, як в академічному так і соціальному співтоваристві. Традиційні уявлення про культурні та творчі продукти відповідають критеріям виразної цінності, інтелектуального капіталу та наділяються все більшою символічною значимістю.

Термін «креативні індустрії» охоплює ті компанії, які орієнтовані на комерцію та займаються створенням, виробництвом, розповсюдженням та/або поширенням у ЗМІ культурних і творчих товарів і послуг. Індивідуальна творчість як продуктивна сила становить основу даної галузі. Люди винаходять і реалізують свої творчі проекти, а потім створюють або публікують їх. В ідеалі вони отримують за це гроші. Цей процес насправді не відрізняється від інших процесів виробництва, за винятком того, що більша частина сировини є оригінальною інтелектуальною власністю, яка захищена авторським правом.

Ця індустрія включає рекламу, архітектуру, мистецтво та ремесла, дизайн, моду, кіно, відео, фотографію, музику, виконавське мистецтво, видавництво, дослідження та розробки, програмне забезпечення, комп'ютерні ігри, електронне видавництво, телебачення та радіо тощо. І разом вони формують креативну економіку, засновану на знаннях в даних видах діяльності.

Поняття креативної економіки — це хаотичний простір, що розвивається, в якому діють складні взаємодії між знаннями, культурою, економікою і технологіями. Залежно від підходів «креативна економіка» з різною інтенсивністю охоплює кілька секторів виробництва та розповсюдження, що варіюються від аудіовізуальної індустрії до образотворчого мистецтва, від реклами до мистецтва та галузей, пов'язаних із різними творчими проектами. Крім того, показники, що використовуються для аналізу розміру та репутації креативної економіки, можуть призвести до ще більшої плутанини.

Широкого розголосу «креативні індустрії» набули тільки після початку світової економічної кризи (2007/2008). Зрозуміло, що цей сектор уже був відомий і про нього багато писалося, але із кризою він став актуальним. Відповідно до звіту ЮНЕСКО «Інвестиції в творчість», індустрія культури і творчості в даний час забезпечує близько 30 мільйонів робочих місць у всьому світі і забезпечує роботу більшої кількості людей у віці від 15 до 29 років, ніж будь-який інший сектор [2].

Мотивація цікавості до даної індустрії, ймовірно, полягає в тому, що тепер легше говорити про «нову нормальність», ніж про кризову ситуацію; щось змінилося і змінилося незворотно, і тому змінилося і «бачення» економіки. Насправді все менше і менше говорять про важку промисловість та інші галузі промисловості, які зробили економіку України такою, яка вона є зараз, але які, ймовірно, теж віджили своє. То ж ми починаємо говорити про культурні індустрії, особливо в період посткоронакризового періоду та в умовах війни, коли як ніколи питання збереження нашої ідентичності та культурних цінностей стоїть гостро.

Базові види економічної діяльності, які належать до креативних індустрій, визначені розпорядженням КМУ від 24.04.2019 № 265-р «Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій».

Загалом вони включають такі сектори:

- візуальне мистецтво: живопис, графіка, скульптура, фотографія тощо;
- сценічне мистецтво: жива музика, театр, танець, опера, цирк, ляльковий театр тощо;
- література, видавнича діяльність та друковані засоби масової інформації;
- аудіальне мистецтво;
- аудіовізуальне мистецтво: кіно, телебачення, відео, анімація, мультиплікація тощо;
- дизайн;
- мода;
- нові медіа та інформаційно-комунікаційні технології: програмне забезпечення, відеоігри, цифрові технології в мистецтві (3D-друк; віртуальна, доповнена, змішана реальність тощо);
- архітектура і урбаністика;
- реклама, маркетинг, зв'язки з громадськістю та інші креативні послуги;
- бібліотеки, архіви та музеї;
- народні художні промисли [3].

Темпи зростання експорту креативної економіки часто перевищували темпи зростання інших секторів економіки. І значення даного сектору можна помітити на прикладі пандемії. COVID-19 завдав потужний удар по творчих індустріях, в яких зайнято понад 30 мільйонів людей по всьому світу, в основному молодь. За оцінками, в 2020 році тільки скасування публічних заходів, концертів тощо, обійшлося авторам у всьому світі приблизно в 30 % їхніх гонорарів, а світова кіноіндустрія зафіксувала збиток у розмірі 7 мільярдів доларів доходу. Звідси виникає нагальна необхідність у просуванні та захисті творчої галузі [4].

Основою креативної економіки є сам креатив або творчість. Творче мислення дозволяє людям розвивати нові або інноваційні ідеї та кидати виклик нормам або старим способам мислення. Така поведінка може допомогти підприємствам створювати продукти, послуги та інші пропозиції, які відрізнятимуться від конкурентів і по-новому задовольнятимуть запити споживачів. Для компаній важливо швидко оцінювати нові ситуації та розробляти стратегії, щоб орієнтуватися в них, щоб впоратися із мінливими ринками та споживчими тенденціями. Завдяки креативності підприємства можуть вирішувати існуючі виклики та думати наперед. Впроваджуючи регулярні процеси мозкового штурму або творчого мислення, люди можуть продовжувати розробляти інноваційні ідеї, які відповідають поточним і майбутнім пріоритетам і перевагам їхніх ринків [5].

Підсумовуючи, можна сказати, що майже повна відсутність відходів, ефективно коло виробників/споживачів та коефіцієнт мультиплікації роблять креативну економіку сектором з характеристиками, що підходять для управління національною економічною системою, в тому числі і насамперед завдяки тому факту, що Україна та її народ мають величезний запас того, що є сирим матеріалом для культури і творчості. То ж значення культурного фронту в теперішній час є надзвичайно важливим. І варто запам'ятати цитату з притчі про Вінстона Черчилля «Якщо наша культура не на часі, то за що ми тоді воюємо?»

### **Література**

1. Закону України «Про культуру»;
2. Офіційна сторінка ЮНЕСКО: [Електронний ресурс] — Режим доступу: [portal.unesco.org](http://portal.unesco.org)
3. Розпорядження КМУ від 24.04.2019 № 265-р «Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій».

4. «Креативна економіка в Європі: 5 кроків для злету»: [Електронний ресурс] — Режим доступу: [https://life.pravda.com.ua/culture/2016/03/21/209710/view\\_print/](https://life.pravda.com.ua/culture/2016/03/21/209710/view_print/).

5. «Як українці перетворюють ідею на гроші» : [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://project.liga.net>.

s-rnadia@ukr.net

**Синюра-Ростун Н. Р.**

к.е.н., с.н.с. відділу просторового розвитку

ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долішнього НАН України»,

м. Львів, Україна

## **ЕНЕРГЕТИЧНА СФЕРА УКРАЇНИ В ЧАС ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ**

**Анотація.** Досліджено виклики, які постали перед галуззю енергетики України, спровоковані активними військовими діями. Показано втрати енергетичної інфраструктури та загрози, що одержали не лише локальне, а й глобальне значення. Проаналізовано можливості, що отримує Україна в енергетичній сфері та основні напрями їх реалізації.

**Ключові слова:** енергетика, загрози, ринок, енергомережа, енергосистема.

Війна стала найбільшим викликом для функціонування держави, яке країна-агресор намагається підірвати усіма шляхами, одним із яких стало активне і цілеспрямоване руйнування енергетичної інфраструктури України.

Найбільших руйнувань зазнав сектор відновлюваної енергетики, що зумовлено географічними особливостями його локалізації: припинило роботу понад 70 % вітрових електростанцій, пошкоджено близько 50 % промислових сонячних електростанцій (1120–1150 МВт встановленої потужності), зруйновано 10–15 % встановлених потужностей біоенергетики. У 2021 р. відновлюваними джерелами було вироблено 8,1 % загального обсягу електроенергії.

При цьому загрози отримали масштаби не лише локального, а й глобального значення. У березні 2022 р. найбільша у Європі Запорізька атомна електростанція була захоплена військовими Російської Федерації. Метою військового захоплення Росією ЗАЕС стало її подальше відключення від енергетичної системи України та ядерний шантаж не лише прилеглих до АЕС регіонів України, а усього європейського континенту. Своїми діями Росія домагається порушення енергетичного балансу та енергетичної безпеки України, а відтак зниження експортних можливостей в енергетиці. Окрім 6 ГВт Запорізької АЕС Україна втратила Каховську ГЕС, Запорізьку ТЕС, Вуглегірську, Луганську, Слов'янську ТЕЦ (на окупованих територіях), що загалом складає біля 10 ГВт [10]. Для прикладу пікове споживання електроенергії у 2021 р. становило 25–27 ГВт, відтак втрата енергетичних потужностей знівелювала можливість експорту до країн ЄС.

Серед позитивних зрушень, незважаючи на військові дії, слід відзначити входження України до єдиного енергетичного ринку з країнами ЄС («енергетичний безвіз»). Україна синхронізувала електричну мережу із мережею ЄС, початок синхронізації відбувся 24.02.2022 р. та успішно завершився 16.03.2022 р., на рік раніше від запланованого терміну. Українська енергетична система синхронізувалася з енергомережею континентальної Європи ENTSO-E (Європейською мережею операторів системи передачі електроенергії, яка об'єднує 43 операторів